

Groundwater associated aquatic ecosystem and groundwater dependent terrestrial ecosystem identification results in Latvia

Līga Strazdiņa

Nature Conservation Agency, Latvia

13/09/2022

Interreg
Estonia-Latvia
European Regional Development Fund

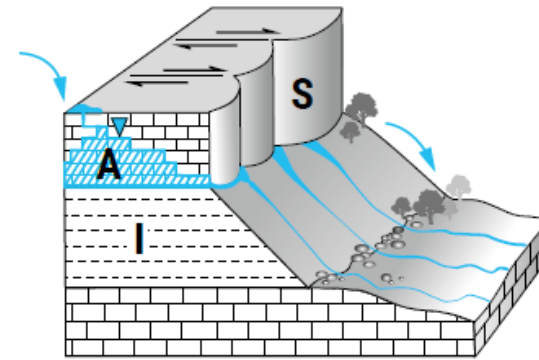
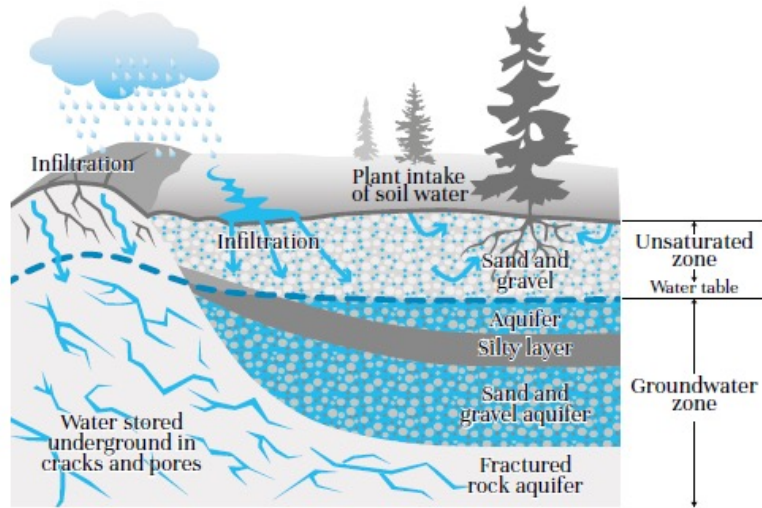

EUROPEAN UNION

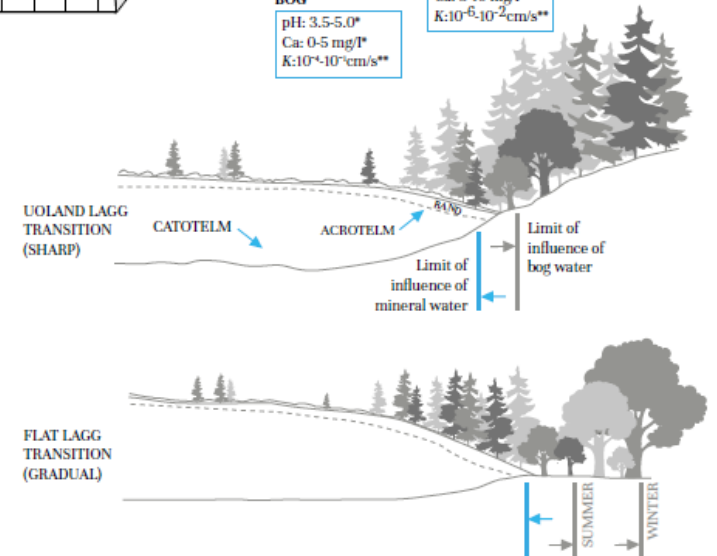
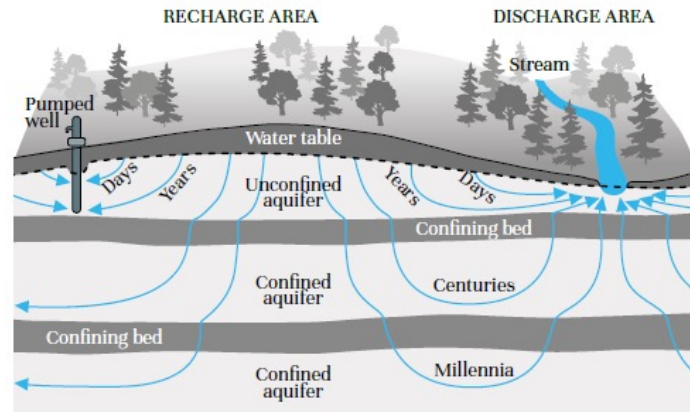
WaterAct

Joint actions for more efficient management
of common groundwater resources

Groundwater associated aquatic ecosystems (GAAEs) and groundwater dependent terrestrial ecosystems (GDTEs) require access to groundwater to meet all or some of their water requirements on a permanent or intermittent basis, so as **to maintain their communities of plants and animals**, ecosystem processes and ecosystem services (Richardson et al. 2011).

BOG	pH: 3.5-5.0* Ca: 0-5 mg/l* K: 10^{-5} - 10^{-2} cm/s**
LAGG	pH: 4.5-6.0* Ca: 3-10 mg/l* K: 10^{-6} - 10^{-2} cm/s**
MINERAL	pH: 5.5-8.0* Ca: >10 mg/l* K: 10^{-5} - 10^{-3} cm/s**

All drawings: Zane Rubene

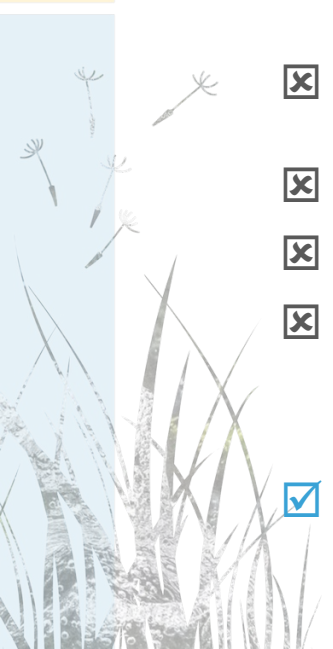
Target area: Gauja and Salaca river basins on the Latvian side of the border

Habitat types listed in Annex I of the EU Habitats Directive 92/43/EEC (21/05/1992)	Additional criteria used (Latvia/Estonia)
Considered GDTEs	
☒ Humid dune slacks (2190)	
☒ Fennoscandian mineral-rich springs and springfens (7160)	Single polygon with at least 1 ha area or smaller if part of a habitat complex with the total area of at least 1 ha.
☒ Petrifying springs with tufa formation (Cratoneurion) (7220*)	
☒ Alkaline fens (7230)	
☒ Fennoscandian deciduous swamp woods (9080*)	Single polygon with at least 20 ha area or smaller if part of a habitat complex with the total area of at least 20 ha.
Considered GDTEs in exceptional cases	
☒ <i>Molinia</i> meadows on calcareous, peaty or clayey-silt-laden soils (6410)	Considered as GDTE if part of a GDTE habitat complex (e.g. 7210*, 7230) with a total area of at least 20 ha.
☒ Hydrophilous tall herb fringe communities of plain and of the montane to alpine levels (6430)	Single polygon with 20 ha area or smaller if part of a habitat complex with the total area of at least 20 ha (only in Estonia where the habitat type, according to the national habitat interpretation, includes poor fens and poor paludified grasslands).
☒ Active raised bogs (7110*)	<i>Only in Estonia!</i> A single polygon with 20 ha area or smaller if part of a habitat complex with a total area of at least 20 ha only in NE Estonia in oil-shale mining region); not considered GDTE in the rest of Estonia.
☒ Degraded raised bogs still capable of natural regeneration (7120)	
☒ Transition mires and quaking bogs (7140)	
☒ Bog woodlands (91D0*)	<i>Only in Estonia!</i> Transition mire and bog woodlands (only in NE Estonia in oil-shale mining region) – a single polygon with at least 20 ha area or smaller if part of a habitat complex with the total area of at least 20 ha. <i>In both countries!</i> Coniferous fen woodlands (included into 91D0*) – a single polygon with at least 20 ha area or smaller if part of a habitat complex with a total area of at least 20 ha.

Methodology: identification criteria provided in GroundEco project

Humid dune slacks (2190)

Photo: Agnese Priede

Molinia meadows on calcareous, peaty or clayey-silt-laden soils (*Molinion caeruleae*) (6410)

Photo: Līga Strazdiņa

Fennoscandian mineral-rich springs and springfens (7160)

Photo: Inita Svilāne

Calcareous fens with *Cladium mariscus* and species of the *Caricion davallianae* (7210*)

Photo: Līga Strazdiņa

Petrifying springs with tufa formation
(*Cratoneurion*) (7220*)

Photo: Māra Pakalne

Alkaline fens (7230)

Photo: Līga Strazdiņa

Fennoscandian deciduous swamp woods
(9080*)

Photo: Līga Strazdiņa

Bog woodland (91D0*)

Photo: Māra Pakalne

Data source: NCA Nature Data System «OAK» & Nature census

Dabas aizsardzības pārvaldes
dabas datu pārvaldības sistēma
OZOLS

Lietotāja autentifikācija

Lietotājvārds:

Parole:

Ieiet sistēmā

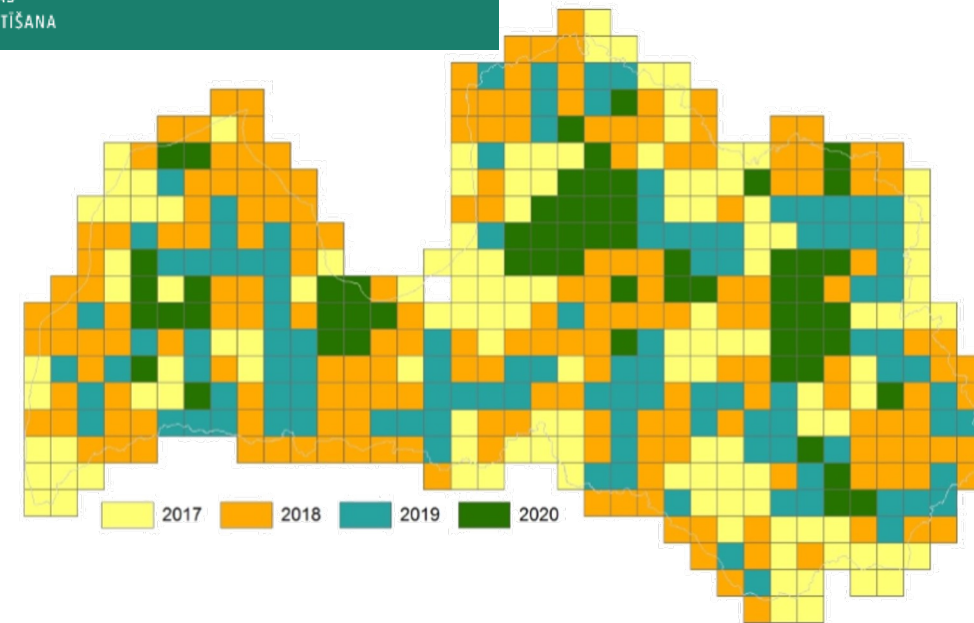
Lietošanas noteikumi

„OZOLS” v.1.22.03.29

Darbam ar IS ieteicams izmantot Mozilla Firefox interneta pārlūku

Izstrādāts Eiropas reģionālās attīstības fonda projekta "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu elektronizācija"
3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/IUMPELS/013 - "OZOLS" ietvaros.

ES nozīmes purvu biotopu inventarizācijas un monitoringa anketa 7220/7160

ac0aed46-5746-441c-b98d-f5ec6f36f73c	Gaujas Nacionālais parks	
Biotopa GUID (sasaistei ar sistēmu OZOLS)	Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Kartes lapas Nr.
15.07.2019		
Eksperta kods	Datums	Poligona Nr.
7220* - Avoti, kuri izgulsnē avotkalņus	7220* - Avoti, kuri izgulsnē avotkalņus	
ES biotopa kods	ES biotopa kods un variants	ES biotopa %
2.1 Avoti, kuri izgulsnē avotkalņus	100	
1) Pārklājas ar IA LV biot. Nr.	1) Pārklājas ar IA LV biot. %	2) Pārklājas ar IA LV biot. Nr.
Vidēja	☐ Jā ☒ Nē	2) Pārklājas ar IA LV biot. %
Kvalitāte	letīpst 2190 ģeomorfoloģiskajā formā	
		x 580340
		y 355214

Septiņavotu ūdenskritums, Kazu grava

Vietas (purva) nosaukums, cita informācija

Biotops atrodas:

meža Jā Nē

lauks. Jā Nē

zemē Jā Nē

ESB variants

Novietojums reljefā:

līdzenums Jā Nē

nogāze Jā Nē

nogāzes pakāje Jā Nē

vīrspalu terase Jā Nē

Struktūra (projektivais segums, % vai klātbūtne)

Klajš, ar atseišķim kokiem un/ vai krūmiem (vērtē 7160_3) %

Zemie kārkļi (Salix ros, Salix myr, Salix lap) vai purvmirte (Myrica gale), vai zemais bērzs (Betula hum) poligonā (vērtē 7160_3) %

Purviem raksturīgās koku formas eglei

Jā Nē

Jā Nē

Funkcijas un procesi (uz visu biotopu kopumā)

Avota izteku avotstrautu skaits poligonā:

Avota debīts (var būt vairāki var.):

Avotu cirks Jā Nē

Avots ir:

augšupplūdes Jā Nē

lejupplūdes Jā Nē

Avots apskalo šūnakmeni Jā Nē

Atsegts šūnakmens Jā Nē

Atsegti citi akmeņi Jā Nē

Satur (savienojumus):

Fe Jā Nē

S Jā Nē

Saldūdens kaļķu izgulsnējumi

irdeni (zemjaini) Jā Nē

cietā veidā Jā Nē

Biotopa platība

200 m²

punktveida Jā Nē

linijveida Jā Nē

Ietekmes (uz visu biotopu kopumā)

Notiek apsaimniekošana

ganišana Jā Nē %

plaušana Jā Nē %

Izcirsti koki/krūmi Jā Nē %

Dabiskota ūdenstece Jā Nē

Meliorācijas grāvji

purvā Jā Nē

purva perifērijā Jā Nē

Bijusi saldūdens kaļķiežu ieguve

biotopā Jā Nē

tieši blakus Jā Nē

Ir pilnībā aizbērts grāvis

biotopā Jā Nē

biotopam blakus Jā Nē

Mākslīgie aizsprosti uz grāvjiem

biotopā Jā Nē

caurule Jā Nē

biotopam blakus Jā Nē

Bebru darbība

biotopā Jā Nē

ezerā Jā Nē

ūdenstecē Jā Nē

biotopam blakus Jā Nē

Meža cūku rakumi Jā Nē

Saldūdens kaļķiežu ieguve pašlaik Jā Nē

(blakus biotopam) Jā Nē

Biotopu raksturojošās un tipiskās sugas

Lakstaugi	CAREX FLAC	CAREX PANIC	
	CAREX HOS	PINGU VUL	
	CAREX ORN	PRIMU FAR	
Sūnas	BRYUM PSE	PHILO CAL	
	CRATO FIL	PREIS QUA	
	PALUS COM	SCORP COS	
	PELLI END		

4 - dominē

2 - vid.bieži, nevienm

Piezīmes

Lielais ūd. kritums izveidojies uz bijušā kaļķieža karjera nogāzes ar šūnakmens atlūzām. Mazais ūd. kritums

Cits

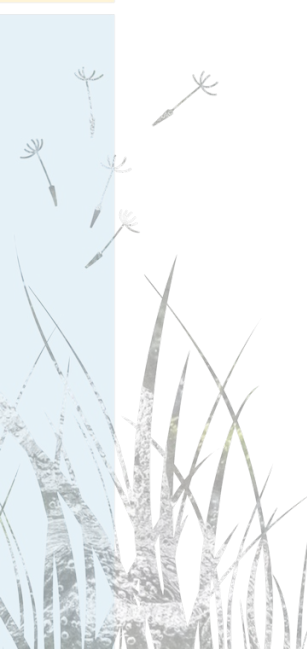
MYOSO PAL	2 - vid.bieži, nevienm
POA SP	3 - bieži, vienmēriģi

Papildus sugas

BRACH RIV	2 - vid.bieži, nevienm
CRATO FIL	2 - vid.bieži, nevienm
PELLI SP	3 - bieži, vienmēriģi
PLAGI ELA	1 - dažī eks. vai sedz
PLAGI ELL	2 - vid.bieži, nevienm

Svešzemju augu sugas

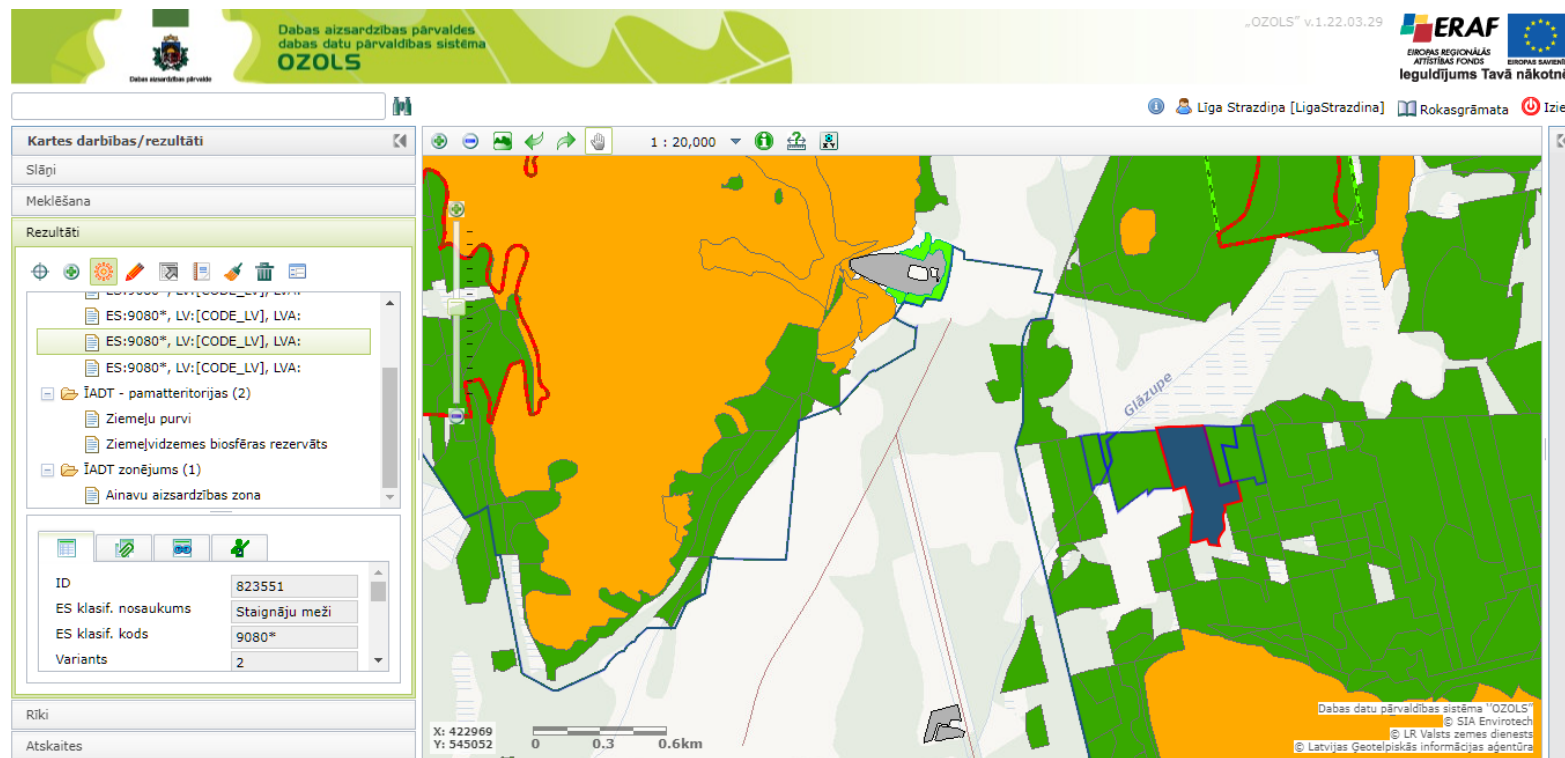
HERAC SOS		PETAS HYB		PLAGI UND	2
IMPAT GLA	1	SOLID CAN		RHYTI SQU	1
IMPAT PAR	3				

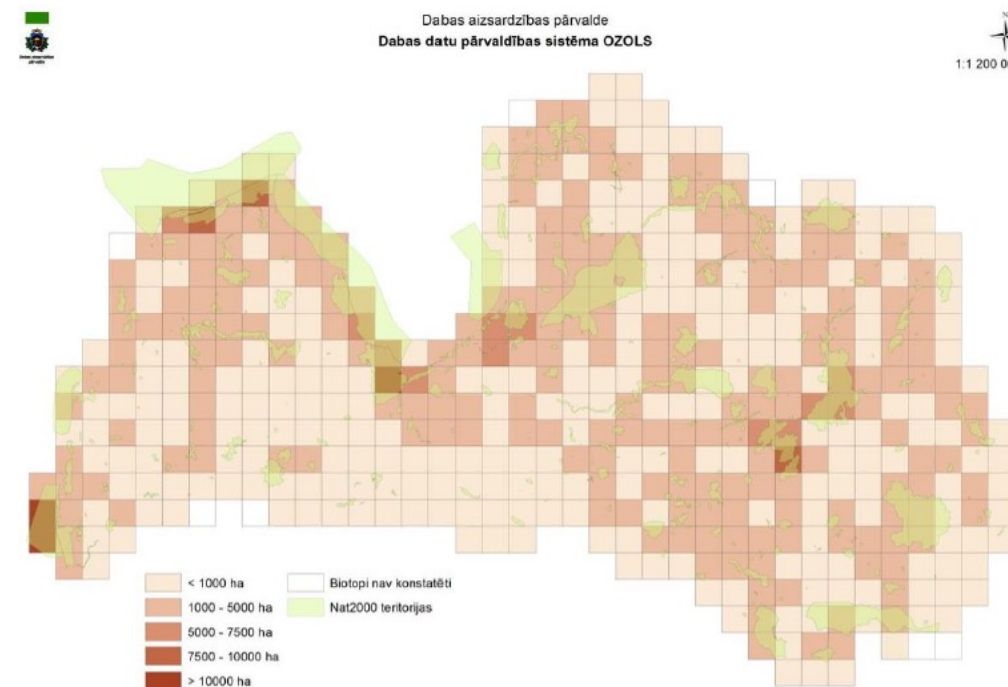
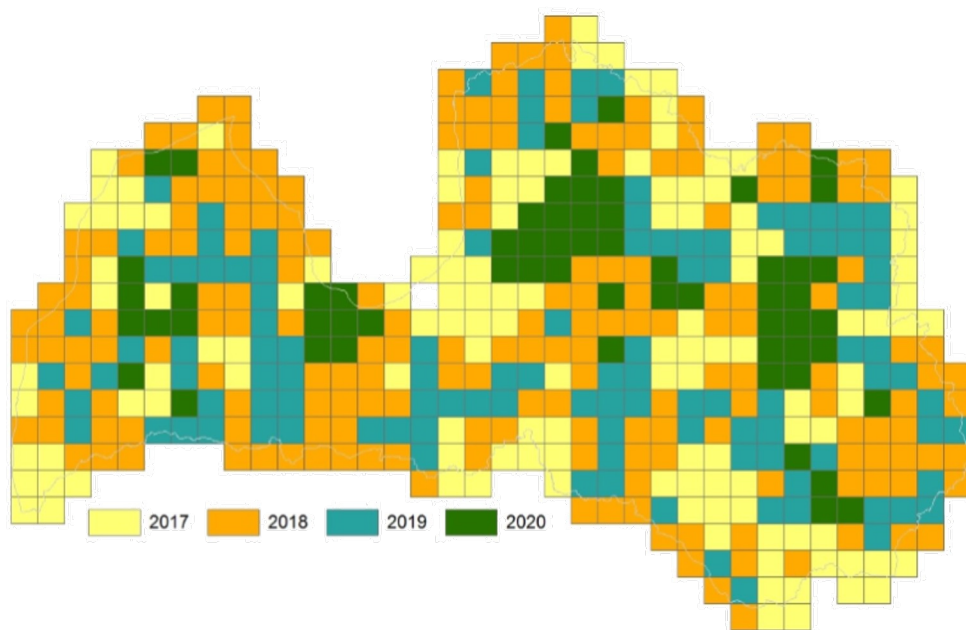
EU habitat data:

- Microservices;
- Nature conservation plans;
- Species and habitat monitorings;
- Forest inventory;
- Expert Opinions in the field of conservation of species and habitats

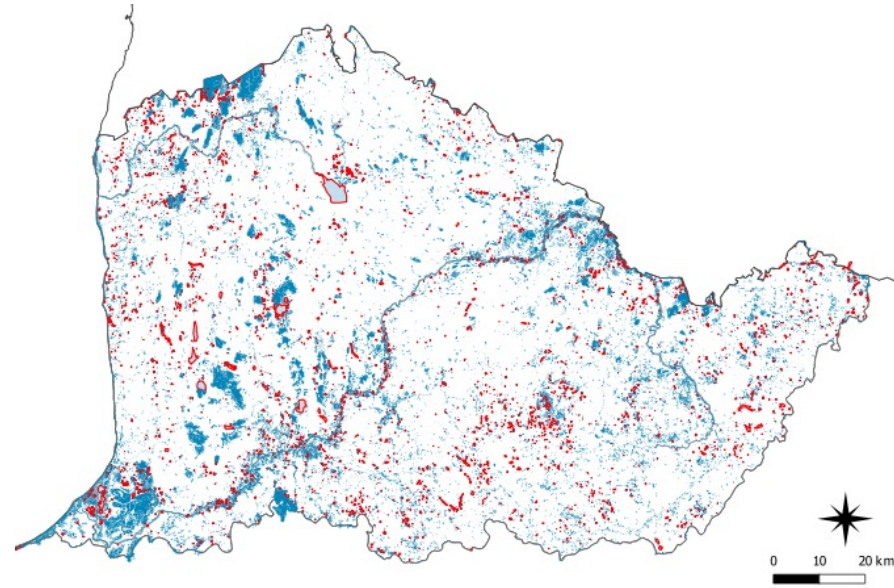
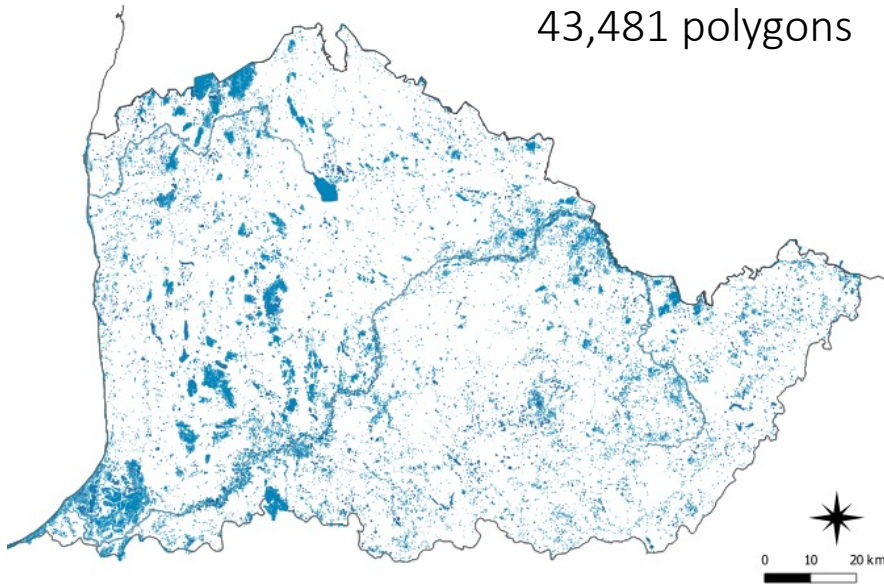
EU habitat mapping:

- Rivers, lakes – 3130, 3140, 3150, 3160, 3260;
- Grasslands – 6410;
- Springs, mires, fens – 7160, 7220*, 7230;
- Forests – 9080*, 91D0*

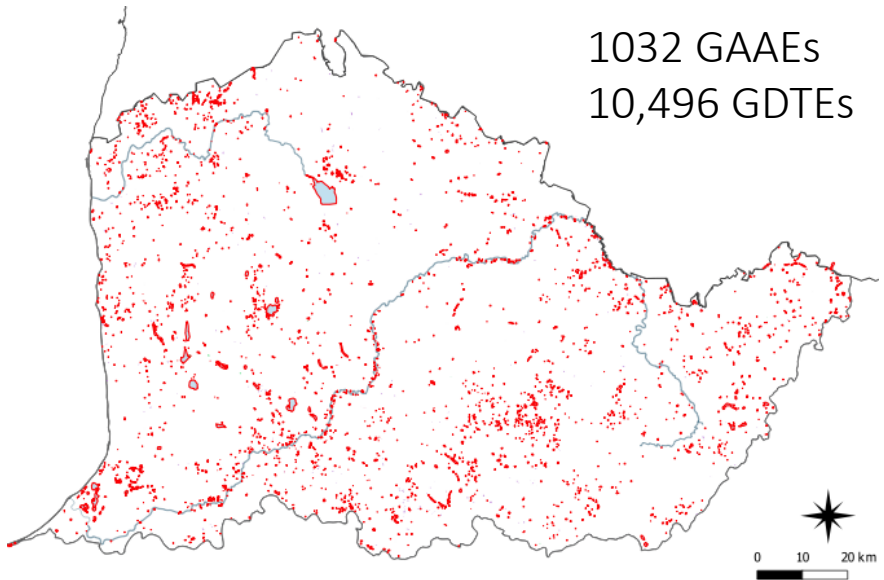

GAAE and GDTE identification

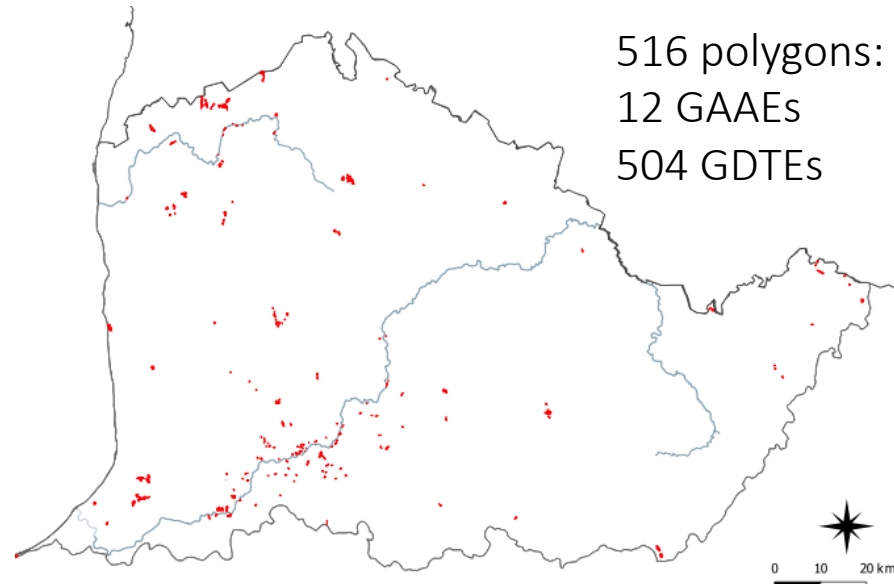
43,481 polygons

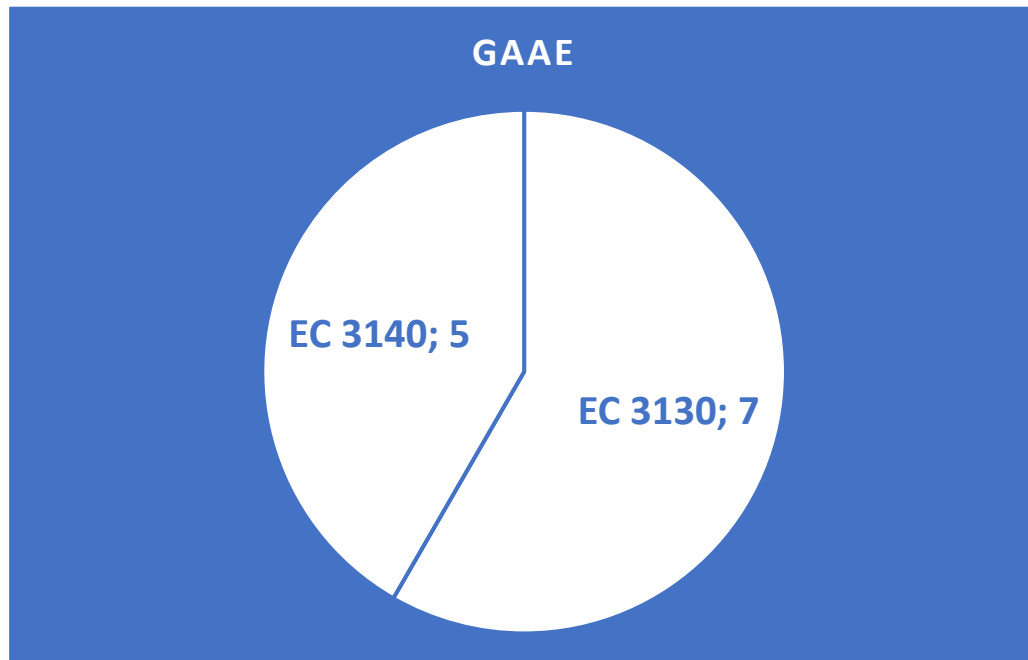
1032 GAAEs
10,496 GDTEs

516 polygons:
12 GAAEs
504 GDTEs

Oligotrophic to mesotrophic standing waters with vegetation of *Littorelletea uniflorae* and/or *Isoeto-Nanojuncetea* (3130):

Maizezers lake

Ninieris lake

Ummis lake

Lielais Baltiņš lake

Mazais Baltiņš lake

Mazuika lake

Raipala lake

Hard oligo-mesotrophic waters with benthic vegetation of *Chara* spp. (3140):

Pūricu lake

Mazais Virānes lake

Lielais Vīranes lake

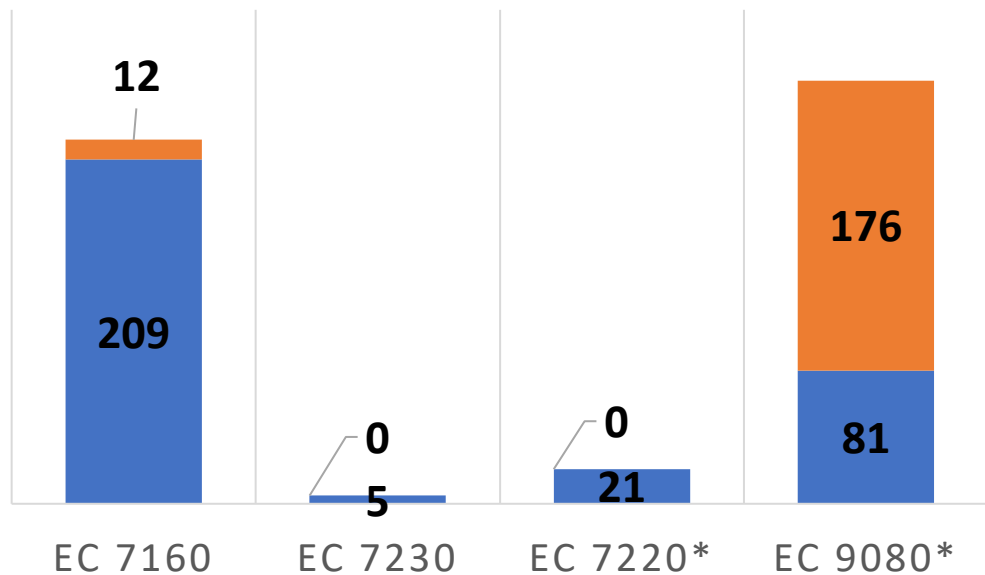
Slieķu lake

Laņģezers lake (the only from Salaca river basin)

Ummis lake. Photo: Andris Soms

■ Gauja ■ Salaca

Including:

5 polygons with *Liparis loeselii*

3 polygons with *Vertigo* spp. whorl snails

83 p. meet the minimum area criteria (>1 ha / >20 ha)

413 p. meet the area criteria as a part from habitat complex

Liparis loeselii

Photo: Līga Strazdiņa

Vertigo angustior

Photo: Dabasdati.lv

Developed handbook for habitat experts
“Groundwater dependent ecosystems:
conceptual understanding, threats and
mitigation possibilities”

Interreg
Estonia-Latvia
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

WaterAct

Joint actions for more efficient management
of common groundwater resources

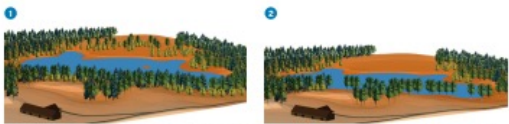

7.2 att. Tridimensiju modeļi ainavu apsaimniekošanas vizualizācijai. (1) Nelielais skats uz ezeru. (2) Ezers pēc skata atvēršanas (avots: Lakovskis 2013).

zina ne tikai ūdenstilpu pārredzamību un to ainavisko pievilcību, bet arī to bioloģisko daudzveidību (7.3 att.).

Tradicionālās ainavas struktūras saglabāšana un veidošana ir noteikta kā viens no četriem Latvijas bioloģiskās daudzveidības nacionālās programmas stratēģiskajiem mērķiem (Anon. 2000). Ši mērķa sasniegšana liela nozīme ir ainavu ekoloģiskajai plānošanai. Mūsdienās ar jēdzienu „ainavu ekoloģija” aptīmē zinātni, kas pēta ekosistēmu kompleksus lielākas platības (Lakovskis 2013).

Ainavu ekoloģiskā plānošana Latvijā ir samērā jauna pieeja teritorijas plānojumam un ir vērsta uz dzīvotspējīgu sugu populāciju saglabāšanu ilgtermiņa perspektīvā. Tā ietver dažādu faktoru un to savstarpējo ietekmju izvērtēšanu, kas ir daudz

sarežģītāks uzdevums nekā pasīva, uz apreibozījumiem balstīta sugu biotopu aizsardzība ietvaros. Tai jānodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kultūrvēsturiskās ainavas un tās elementu aizsardzība, ainavu estētiskās kvalitātes kā nozīmīga teritorijas attīstības resursa saglabāšana, vienlaikus sekmējot teritorijas ilgtspējīgu attīstību (Nikolaševs u.c. 2007). Ainavu ekoloģiskā plānošana paredz ūdeni un ieviešot ainavu koridorus, kuri visa reģiona vai vietējā līmenī savieno dažādas dabas elementus un struktūras, kas kalpo kā dzīvoties dabas daudzu sugu un dažās dabas organizmēm. Šādā plānošanas pieejā ūdenim ir īpaša nozīme, jo ūdeni un to piekritis ainavas veido ekosistēmā (ekotona), kurā vienlaikus izpaužas sauszemes un ūdens vides ietekmes.

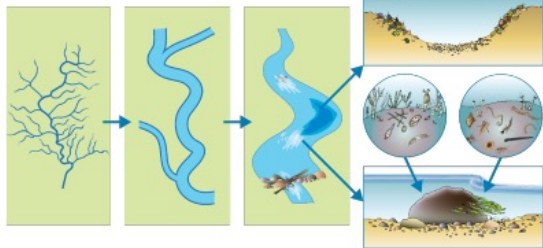

7.3 att. Atvērtais piekritis atvērta augu un citu veidu organismu mācītāji. 1- sēkļi, zooplanktona, 2- iegremdētie un peldošie augi, 4- dzīvnieku zona, kurā uz savairojās piekritis zooplanktona organismi. D. Seglins zīmējums (pēc 1998. gada)

5.3. Vispārīgi principi biotopu atjaunošanas un apsaimniekošanas plānošanā

Plānojot ūpes vai ezera apsaimniekošanu, svarīgākais ir izvirzīt mērķi – ko ar savu rīcību gribam panākt? Apsaimniekošanas pasākumu mērķi var būt visdažādākie – no vietējas nozīmes peldvietas vai straujteces izveides līdz pat ezera vai vairākus kilometrus gara ūpe posma atjaunošanai. Tam nepieciešamas zināšanas ne tikai par biotopa dabisko stāvokli un tajā notiekošajiem procesiem, bet arī par visas atjaunojamās vai apsaimniekojamās ūdenstilpes uzbūvi (morfoloģiju) un tās satetes baseini.

Plānotā ūpes apsaimniekošanas pasākuma mērķus attiecībā uz ūpi kā vienotu ekoloģisko sistēmu un tajā sastopamajām mikrodzīvotnēm shematiski ir parādīts 5.1. attēlā. Līdzīgi plānotā pasākuma mērķi var attiecināt arī uz ezeriem kā atvērta ekosistēmām. Apsaimniekošanas pasākumi būtiski atšķiras, ja biotopa kvalitātes atjaunošanu vai uzlabošanu attiecinās uz visu ezeru un tās saistīs ar darbībām visā ezera satetes baseinā vai aktivitātes būs paredzētas tikai atsevišķā ezera daļā – piemēram, vīrsūdens ugunsizjaušana, lai veicinātu brūnējputniem, zivīm un ūdens bezmu-

5.1 att. Plānotā apsaimniekošanas pasākuma mērķus attiecībā uz ūpi kā vienotu ekoloģisko sistēmu un tajā sastopamajām mikrodzīvotnēm. D. Seglins zīmējums.

gurkauli atjauno
Tīk
ūdeņu e
cita, jo t
un nav
mamma
Pirm
novērtēt
tā izmai
voklis li
satetes
nepiecie

13.2 tab. Buferzonas plānošanas princips (pēc Johansson 2004).

Faktori, kas ietekmē buferzonas ielūmumu	Platāka buferzona	Saurāka buferzona
Mezmāks ekspozīcija	Uz dienvidiem	Uz ziemeļiem
Reļģens	Uzdeviens	Paugurains, nelīdzens reļģens
Veģetācija	Nāv veģetācija vai skraja veģetācija	Bieza veģetācija
Koku augstums	Zemi koki, krūmi	Ģari koki, piesūdzta meža
Augsnes mitrums	Mītra	Slāpja

13.10 att. Buferzonas plānošana. D. Seglins zīmējums.

mežaudzē un meža siena tiek strauji atsegtā vēja ietekmē (Ek u.c. 2002; Johansson 2004). Tas izraisa krasas mikroklimata svārstības – pastiprinās vēja susināto lēkme, palielinās apgaismojums. Tas ietekmē zemesdes veidošanos, jo šīs gar biotopa malu var tikt izgāzti koki. Lai gan mirušās koknes palielinās nāv veģetācija un krūmu stāvu projektīvajiem segumiem. Valdoso vēja pusē buferzonai vēlams būt platākai.

mežaudzē vai biotopa platībā (Johansson 2004). Buferzonas platumu ieteicams izvēlēties vismaz valdoso koku augstuma platumā, ņemot vērā debessus un reļģena apstākļus. Ieteicams tās veidot biotopam dienvidu vai dienvidrietumu pusē, jo tas saistīts ar saules ekspozīciju. No šīm pusēm parasti ir vislielākā malās ietekme uz lakstaugu un krūmu stāvu projektīvajiem segumiem. Valdoso vēja pusē buferzonai vēlams būt platākai.

Ja stagnāju mežs atrodas iekšējā un paugurs ir ar stāvām nogāzēm, tad buferzonu var veidot pieguļošā paugura augšmalā, bet lēnākā paugurim ieteicams ievērot valdoso koku garuma principu (13.10.att.). Buferzona saimnieciskiem mērķiem iespējams veikt izlases cirti ar atšķirīgu intensitāti, ja tajā ir dažāda vecuma koki un krūmi un kopumā buferzonā la

13.3.5. Bebru
Lai gan bet nelabvēlīgi 1
ģetacijas un
noakāstī vai 1
šais ūdens ir

14. Nodalījums. 9000* Ozolu meži (ozolu, iepu un skābaržu meži)

14.13 att. Ozolu atnoda (zīmējums D. Seglins).

14.14 att. Atnoda ozolu, izrotēti oši stāva eģes dabās Ieksmā „Ķeru gārša”. Foto: S. Krauniece.

14.15 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.16 att. Atnoda ozolu, izrotēti oši stāva eģes dabās Ieksmā „Ķeru gārša”. Foto: S. Krauniece.

14.17 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.18 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.19 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.20 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.21 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.22 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.23 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.24 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.25 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.26 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.27 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.28 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.29 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.30 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.31 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.32 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.33 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.34 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.35 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.36 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.37 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.38 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.39 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.40 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.41 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.42 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.43 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.44 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.45 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.46 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.47 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.48 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.49 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.50 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.51 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.52 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.53 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.54 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.55 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.56 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

14.57 att. Ozolu mežs (zīmējums D. Seglins).

tāpēc vēlams rezultāt – susināšanas efekta samazināšana – parādīties tikai daļēji. Purvaino mežu atjaunošana, būvējot koka aizsprostus uz nelielām grāvjiem, veidā Gaujas Nacionālajā parkā (2014, un 2015, gadā) LIFE+ projektā „Mežu biotopu atjaunošana Gaujas Nacionālajā parkā”, LIFE10 NAT/LV/000159 (17.9. att.). Plašāks secinājums vēl grūti izdarīt, bet ūdens uzturēšanas pie aizsprostiem liecina, ka savu uzdevumu – noturēt ūdeni mežā – aizsprosti veic labi.

17.9 att. Koka aizsprosts Gaujas Nacionālajā parkā. Foto: S. Krauniece.

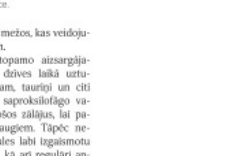
17.10 att. Aizsprosts grāvju atjaunošanai Gaujas Nacionālajā parkā. Foto: S. Krauniece.

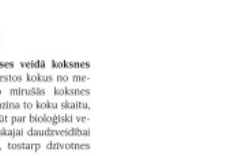
17.11 att. Aizsprosts grāvju atjaunošanai Gaujas Nacionālajā parkā pēc diviem gadiem. Foto: S. Krauniece.

17.12 att. Aizsprosts grāvju atjaunošanai Gaujas Nacionālajā parkā pēc diviem gadiem. Foto: S. Krauniece.

17.13 att. Aizsprosts grāvju atjaunošanai Gaujas Nacionālajā parkā pēc diviem gadiem. Foto: S. Krauniece.

17.14 att. Aizsprosts grāvju atjaunošanai Gaujas Nacionālajā parkā pēc diviem gadiem. Foto: S. Krauniece.

Aizsprostiem ir vairāki trūkumi. Saglabāties lineāras atkāta ūdens platības, no kurām turpinās pastiprināta ūdens izvairošana. Grāvji ierobežo dzīvnieku, īpaši nelielu dzīvnieku un putnu mazuli, pārvietošanos. Piemēram, medu riesta vietās tie palielina mazuļu nosūkšanas biežumu (Ludwig et al., 2008).

Aizsprosti ir būves, kas ir samazina, tie regulāri jāpabeidz un jāremontē, ja tiek konstatēti bojājumi. Ņemot vērā lēlās platības, kur šāda hidroloģiskā režīma atjaunošana ir nepieciešama, šādu aizsprostu skaits nokārtē var būt liels. Piereize ar aizsprostiem purvos liecina, ka aizsprosti tiek izskatīti, tos sabojā bebi un mežcūkas, bojājums dažkārt rada arī cilvēki.

17.3.2.3. Grāvju aizbēršana

Grāvju aizbēršana ir efektīvāks hidroloģiskā režīma atjaunošanas paņēmienis. Grāvju aizbēršana neveido vīrsūdens ūdens uzplūdinājumu, jo ūdens līmenis netiek paaugstināts virs zemes virsmales līmeņa. To iespējams īstenot tur, kur līdās grāvjiem atrodas atbrīvētie, ja atbrīvētie ir „sadedzāts”, t. i., krodra ir mineralizējusies un kļūst hidrofoba, tā vairs nevar akumulēt ūdeni un tāpēc nav derīga šim mērķim. Somijā grāvju aizbē, ekskavatoram kausa stieplena atitūmā šuvot zemes un kaudzētiem, pa pilnās grāvju aizbēršanai vēl būvējot zemes dambjus perpendikulāri grāvjiem, kas nodrošina papildu ūdens izkliedēšanu (Vesterinen et al., 2014).

Pirms darbu veikšanas vairāmkārt gadījumi bus nepieciešams atbrīvēties no koku apauguma, lai varētu pārvietot atbrīvēties materiālu grāvju aizbēršanai šajā vietā, pa kuru pārvietošas rāķāšanas tehnikai apmēram 4 m platumā līdās grāvju. Norcīstos kokus iespējams izmantot saimnieciskiem mērķiem vai lietot celā veldzēšanā, pa kuru pārvietoties aizkārt celms ne cietī sabīti. Starp tiem plānti ūdeņ grāvju aizbē. Grāvju nepieciešams solbīvēt. Līdz 4 dašās viet dotā mikr aizbērt 6, Gulbjusālā (17.10., 17.

Chapter 15, 7230 Alkaline fens

15.3.8.2 Practical considerations when planning mowing

When planning the works, the difficult mowing conditions (tall tussocks, dense layer of plant litter) a greater investment of time and energy is always necessary than in the management of, for example, a wet meadow. In Latvia, most alkaline fens cannot be accessed by roads, or if the roads have once been there, they are overgrown and are not usable for vehicles. When reinstating regular management in formerly mown fens, the first task is the provision of access. It is necessary in order to collect the felled trees and hay from the management area, and transport heavy tools. In order to build or renovate the access roads, coordination with several owners of the neighbouring lands and the responsible authorities is usually necessary. Also, felling of trees and gathering of the fallen trees, as well as the improvement of the road surface need coordination and agreement among several land owners or responsible authorities. Moreover, the renovation of access roads should not impair the hydrological conditions of the fens and/or other wetland habitats.

15.3.8.3 Is the removal of tussocks necessary?

Tussocks form a mire-specific micro-relief, thus they should not be considered as “wrong” in alkaline fens. They usually occur in traditionally mowed, slightly drained fen meadows, which have been abandoned for a long time. In alkaline fens, tussocks are most commonly formed by *Molinia caerulea*, rarely – *C. elata* or other sedge and graminoid species. A great proportion of *Molinia caerulea* forming tall tussocks indicates the degradation of the fen – most commonly, the impact of drainage, long-term abandonment and unfavourable impact of burning (Jacquelyn et al., 2005). The tussocks increase the diversity of micro-niches (Truus et al., 2008; Edgar et al., 2010), which is of particular importance for small, highly specialised organisms – mosses, soil and grass-dwelling invertebrates, and reptiles. The tussocks are not a problem themselves, however, their abundance might encumber mowing (Fig. 15.40; see Chapter 15.3.8.4, especially in sites, which due to difficult work con-

LIFE+ projekts

Fig. 15.46. The amount of fresh aboveground biomass in a 25 m² sample plot in an overgrown fen after long-term abandonment. Photo: A. Priede.

Fig. 15.47. Raked litter and fresh biomass in an overgrown fen after long-term abandonment. A large amount of litter is left on the ground, and complete gathering by raking is practically impossible. Photo: A. Priede.

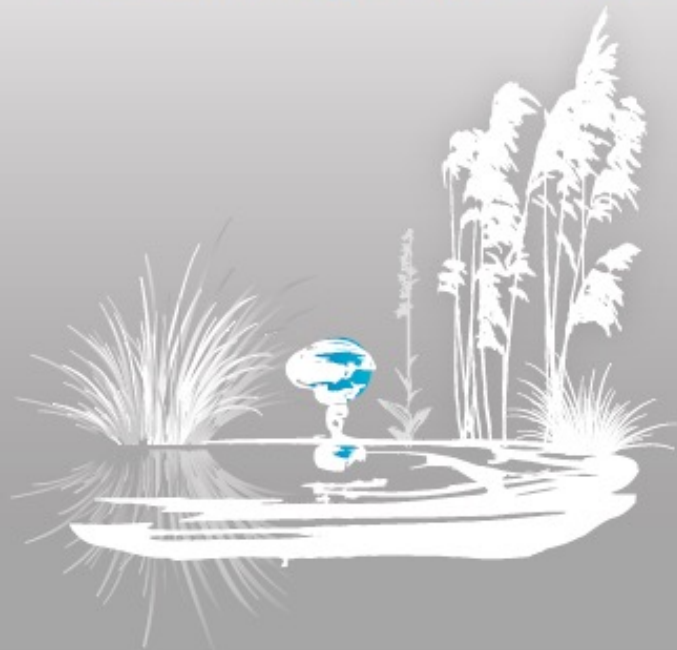

Fig. 15.48. Gathering of hay in an alkaline fen at Lake Kaplains in July 2015. Photo: I. Lazda.

Handbook

Groundwater dependent ecosystems: conceptual understanding, threats and mitigation possibilities

WaterAct

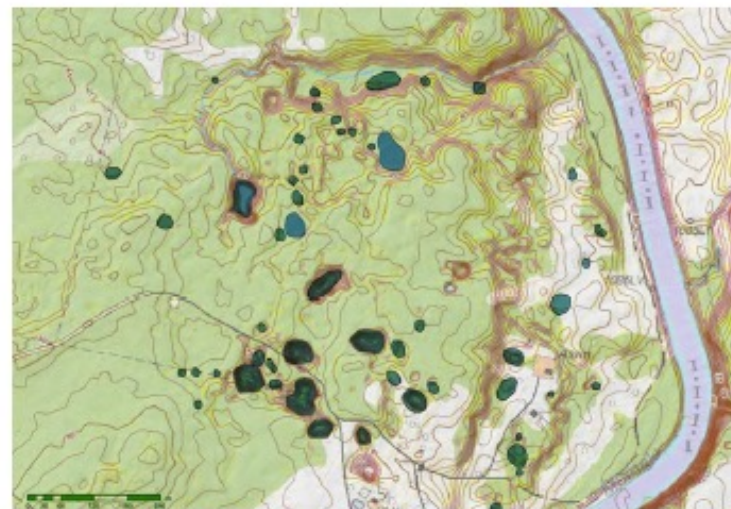

Figure 3.46. In total, 72 karst sinkholes (some with permanent water) were found in Shaitakulno karst kriticno Nature Monument, a Natura 2000 site, and are classified as the Annex I habitat Lakes of *Gypsos karst* (31907). LIDAR local relief model © I.GIA. Habitat distribution map © NCA.

Figure 3.47. *Gypsos karst* lake in Shaitakulno. Photo: J. Matuk.

1. Concept of groundwater dependent ecosystems

A. Priede - NCA; E. Lode - TU; K. Ojamäe - EEA

2. Understanding groundwater and groundwater-fed systems

E. Lode - TU, A. Priede - NCA, K. Valters - LEGMC

3. Groundwater dependent ecosystems in Latvia and Estonia

A. Priede, L. Strazdiņa - NCA, M. Vainu - TU

4. Major physical, chemical, biotic indicators and criteria in assessing groundwater dependent ecosystems

A. Priede, L. Vizule-Kahovska, L. Strazdiņa - NCA, J. Bikše - UL, J. Terasmaa, O. Koit - TU, L. Urtāne - „WaterScape”

5. Threats to groundwater and groundwater dependent ecosystems

J. Demidko, D. Borozdins - LEGMC, J. Terasmaa - TU, K. Ojamäe - EEA

6. Restoration and mitigation of unfavourable effects

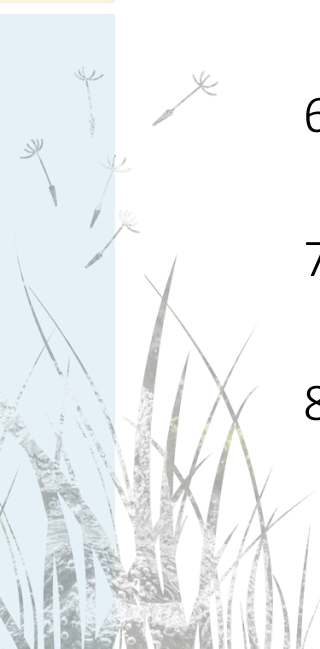
A. Priede - NCA

7. Ecosystem services provided by groundwater dependent ecosystems

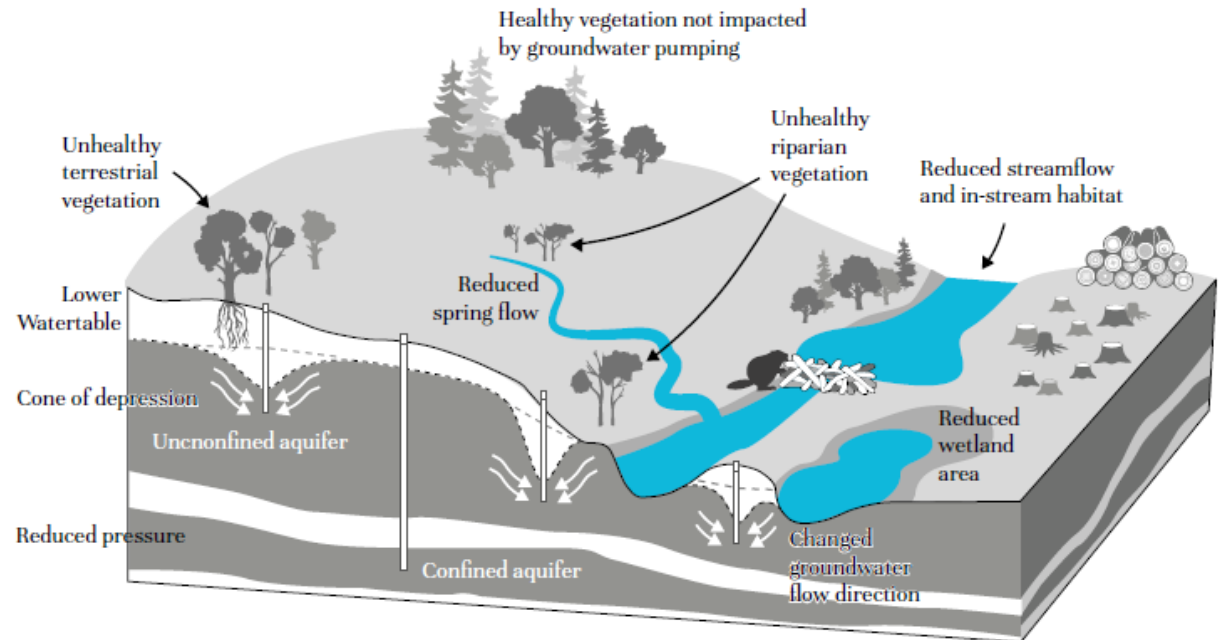
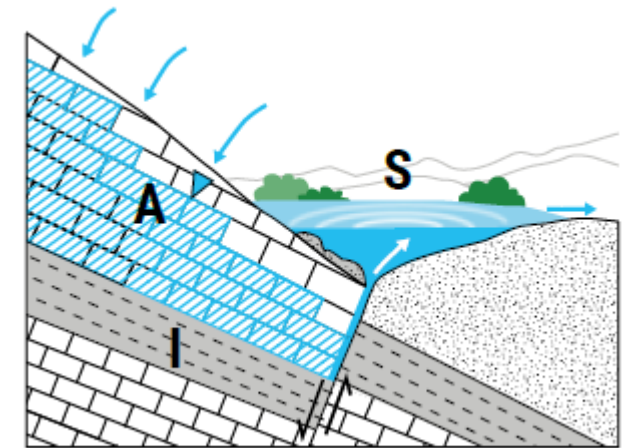
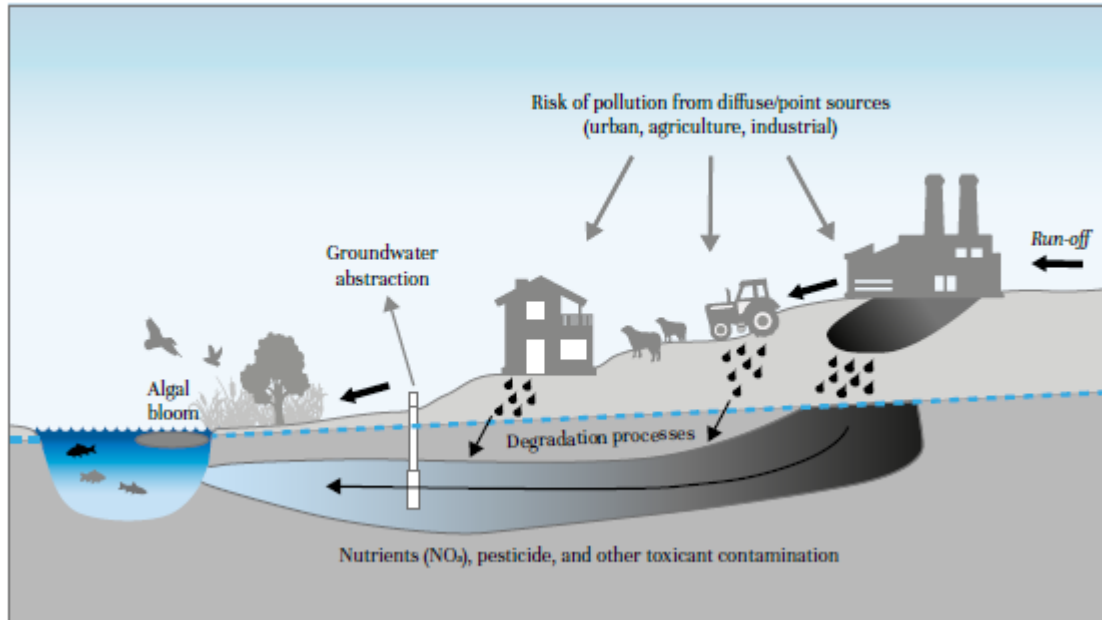
L. Strazdiņa - NCA

8. Hydrogeological research methods

A. Babre, J. Bikše, K. Popovs - UL, E. Lode - TU

All drawings: Zane Rubene

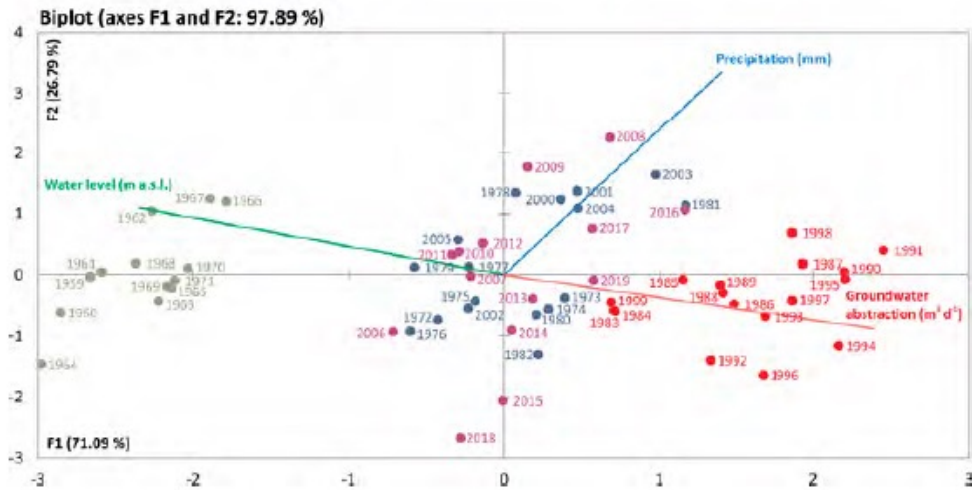
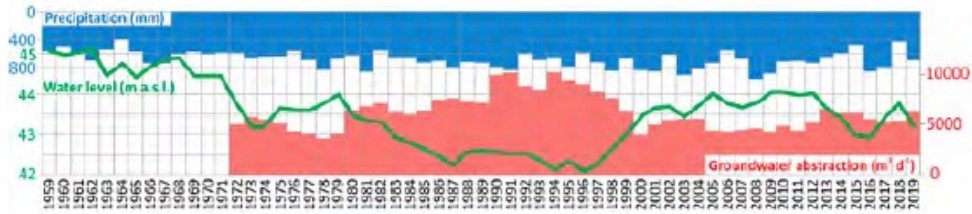
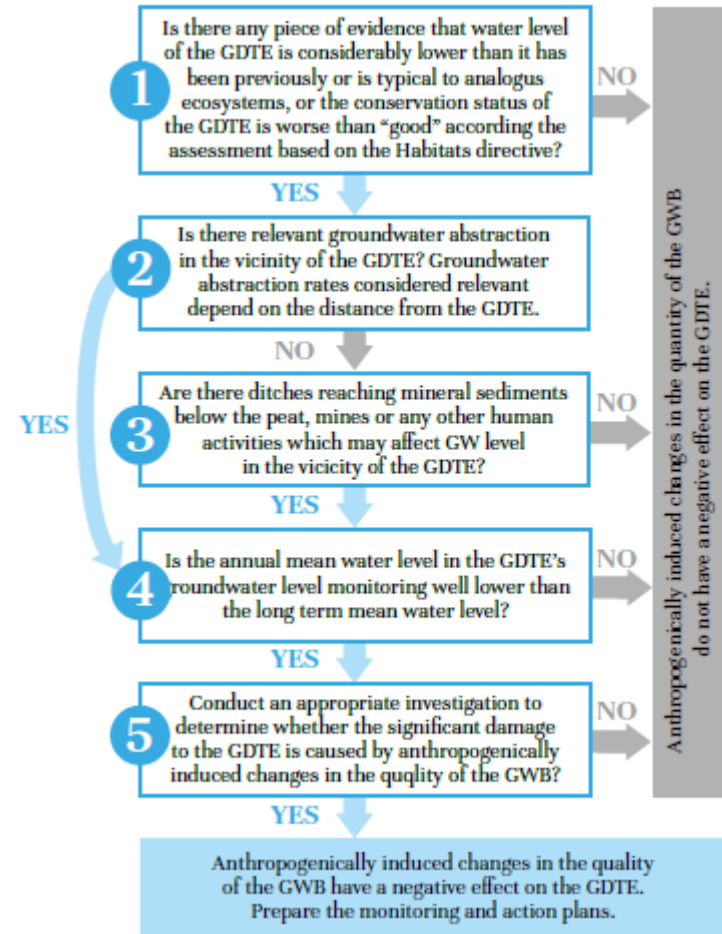
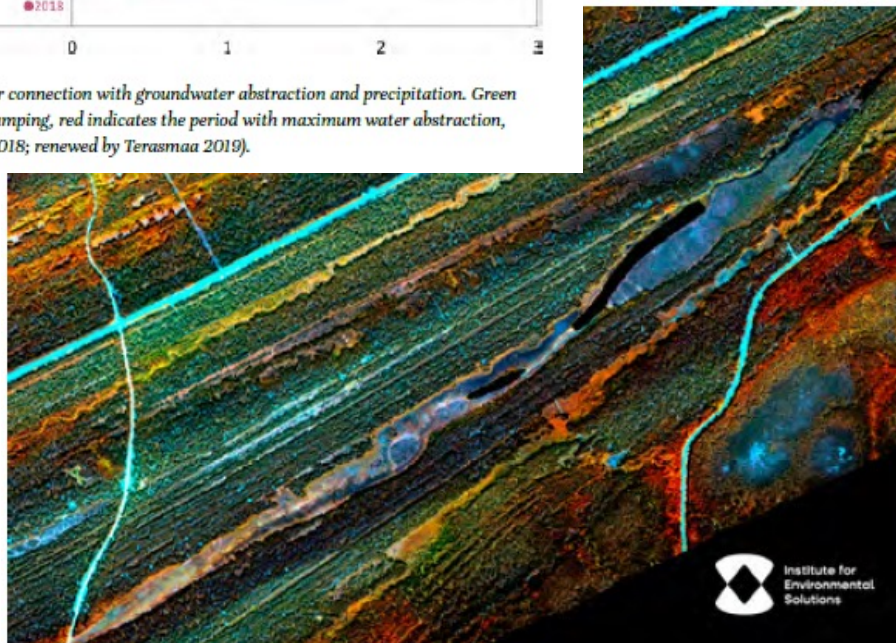

Figure 5.5. Reconstructed water level changes and their connection with groundwater abstraction and precipitation. Green dots denote the “natural” period before groundwater pumping, red indicates the period with maximum water abstraction, blue and violet are transition periods (based on Vainu 2018; renewed by Terasmaa 2019).

CONFIDENCE LEVEL

Low confidence

High confidence

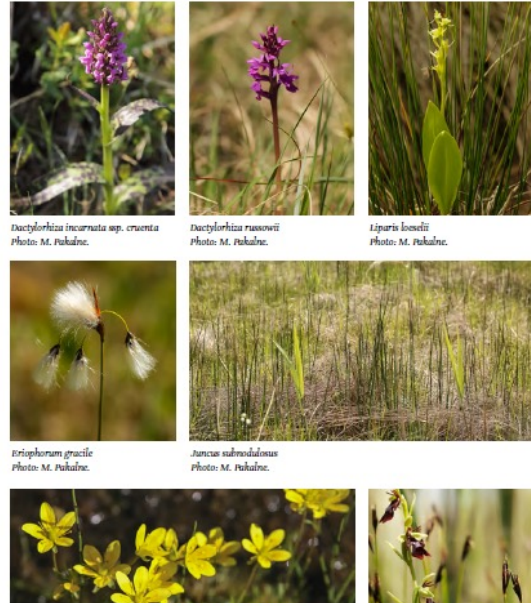
— Negative changes in the rivers are indicated by

+ Good conditions in the rivers are indicated by

Total overgrowth with aquatic plants reaches 50–100% (does not apply to aquatic bryophytes and red algae)			Total overgrowth with aquatic plants does not exceed 30% (does not apply to aquatic bryophytes and red algae)
Low species diversity, dominance of one or few species			High species diversity
Presence of nutrient-demanding or nutrient-tolerant plant species, expansion of free-floating plants and green algae			Presence of indicator species of oligotrophic-mesotrophic waters, aquatic bryophytes
Algal bloom			No indicator species of pollution or invasive species
Habitat functions and processes disturbed (beaver activity, freshwater flow snags, disturbed flow, etc.)			Habitat functions and processes are not disturbed (river flow is not disturbed, e.g. by beaver dams, freshwater flow snags)
Modified bank zone (embanked, agricultural land directly adjacent to the river without a buffer zone)			
Observed anthropogenic impact (waste, sewage inlets, non-compliance with buffer zones)			

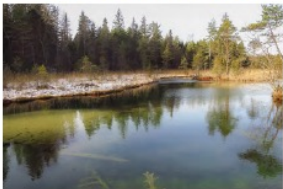
Figure 4.8. Indications for deterioration of GDE quality in rivers (on the right - good). All photos: L. Vizule-Kahovska.

Figure 3.6. GDE-related species.

Spring-fed permanent lakes

Spring-fed lakes have formed to the locations of limnocene springs (see Chapter 2.3), where landscape topography is such that water cannot flow away from the spring locations freely, but has inundated the surrounding depression. The border of what to consider as a solitary limnocene spring (see Chapter 2.3.1) and what as a spring lake is not fixed and therefore may be considered

Figure 3.37. Small natural *Aspidula striatellikate* spring-fed lake in Estonia with an area less than 1 ha. Photo: M. Väinü.

vague. Generally, the minimum limit of a pool of water to be considered a lake is 1 ha, but considerably smaller lakes (including spring lakes) have been included in the Estonian Environmental Register in the list of lakes as well. Thus, it may be said that a spring lake is a pool of water fed by springs that feels too large to be called just a spring (Figure 3.37.).

Spring-fed lakes have no or small surface water inflow, but they have surface water outflow that on average is considerably larger than the inflow. The outflow is largest during the periods of high GW level and decreases during periods of low GW level. If there is no surface water inflow to the lake, then the outflow may also be temporary, during drought periods with low GW level (Figure 3.38.). To be considered a critically GW dependent lake, GW has to be the dominant source of water in the lake. A good proxy would be comparing average annual surface water inflow and outflow and if the outflow

Figure 3.38. Permanent spring-fed lakes may reduce in size considerably during drought periods, but such low-water periods happen rarely and do not last long enough to allow meadow vegetation to grow on the bottom of them, as in temporary karst lakes. Jõepere spring lake in Central Estonia. Photos: M. Väinü.

Figure 3.35. Meadow community in the bottom of a karst lake during a dry phase. A sinkhole is visible in the middle of the picture. Photo: M. Väinü.

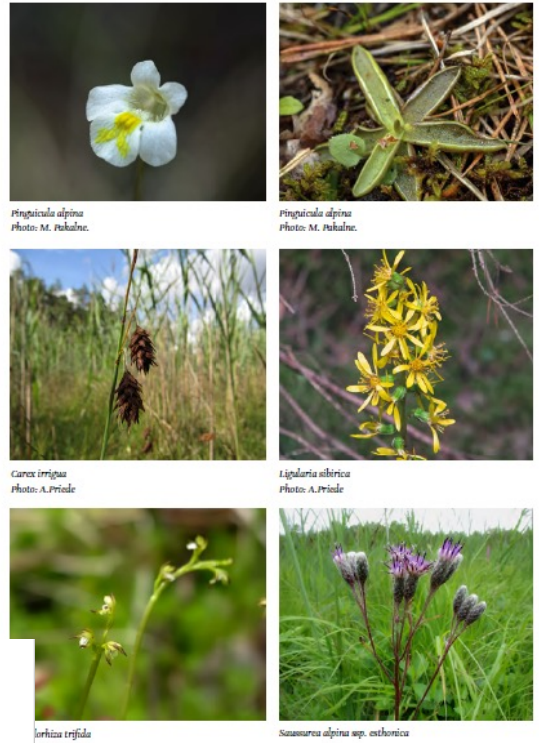
has been identified in Estonia with *Viola-potentilla* or *Phalaris* communities, in addition to that dry, paludified, floodplain, and alvar meadow communities may exist in karst lakes. Typically to karst lakes, the bryophyte layer is often absent or is species-poor compared to analogous communities in non-inundated areas (Vainu et al. 2019).

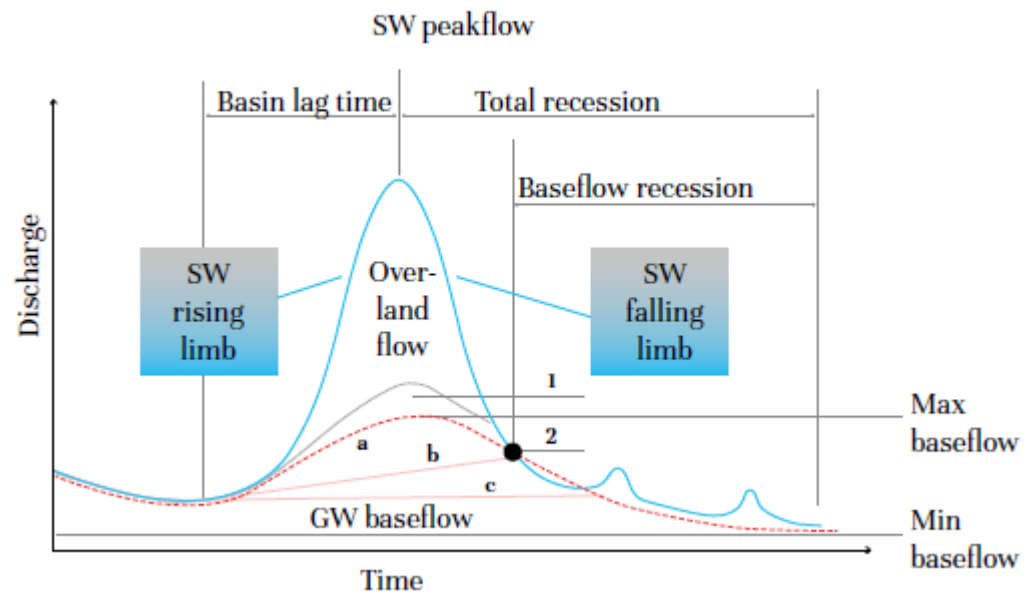
Figure 3.36. Temporary groundwater-fed Lake Kolsi on the island of Saaremaa. It receives water from the surrounding Quaternary aquifer. Therefore, it cannot be considered a karst lake, but is still critically groundwater dependent. Photo: Estonian Land Board.

In Estonia, karst lakes are located in the northern and western parts of the country, where the bedrock is formed by Ordovician and Silurian limestones. Few and less studied karst lakes are also present in the south-easternmost part of the country, in the area of Devonian limestones. Karst lakes in Latvia are not GW-fed temporary lakes, therefore they represent spring-fed lakes in the gypsum-karst regions described in the following section.

Temporary GW-fed lakes may receive their water also from Quaternary aquifers and though their hydrological regime resembles that of karst lakes, these should not be called that way, because they are not connected to karstified bedrock layers. These lakes are very rare in Estonia. In Estonia, they are represented for example by Lake Kolsi on the island of Saaremaa (Figure 3.36.).

lorhiza trifida
Saunaeuca alpina ssp. *esthonica*

🔄 | 📖 | 🔒 daba.gov.lv/lv/gramatas | 🇸🇻 | 🚩

 Dabas aizsardzības pārvalde | Par mums ▾ | Pakalpojumi ▾ | Aktualitātes ▾ | Dabas daudzveidība ▾ | Kontakti ▾ | 🔍 Meklēt |

Sākums > Par mums > Publikācijas un pārskati > Informatīvie materiāli > Grāmatas

Grāmatas

Publicēts: 31.10.2020.

- 📄 [Interreg project WaterAct handbook of Groundwater dependent ecosystems \(2022\)](#) 📄 ⓘ
- 📄 [Veiksmīgas pieredzes vadlīnijas lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* un citu no bioloģiski veciem kokiem atkarīgu sugu ekoloģiskā tīkla izveidei \(2021\)](#) 📄 ⓘ
- 📄 [Putnu vērošana Slīteres Nacionālajā parkā.](#) 📄 ⓘ
- 📄 [Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā \(2017\) Vadlīniju sagatavošanā ar savu pieredzi un zināšanām dalījušies vairāk nekā 150 nozares speciālisti, dzīvotņu un sugu eksperti - meklējot atbildes uz galvenajiem darba grupās izvirzītajiem jautājumiem - kas nepieciešams īpaši aizsargājamiem biotopiem, lai nodrošinātu tiem labvēlīgas aizsardzības statusu un tajos dzīvojošo sugu ekoloģiskās prasības.](#)
  - 📄 [1. sējums - Piejūra, smiltāji un virsāji. I daļa](#) 📄 ⓘ
  - 📄 [1. sējums - Piejūra, smiltāji un virsāji. II daļa](#) 📄 ⓘ

https://www.researchgate.net/publication/363107262_Groundwater_dependent_ecosystems_conceptual_understanding_threats_and_mitigation_possibilities

Navigation bar with ResearchGate logo (R^G), Home, Questions, Jobs, search bar (Search for research, people, and more), and notification icons.

Book Full-text available

Groundwater dependent ecosystems: conceptual understanding, threats and mitigation possibilities

August 2022

Project: [Joint actions for more efficient management of common groundwater resources \(WaterAct\)](#)

Jānis Bikše · Dāvis Borozdins · Jekaterina Demidko · [Show all 14 authors](#) · Lauma Vizule-Kahovska

Research Interest Score 1.7
Citations 0
Recommendations 0 new 0
Reads 30 new 61
[See details](#)

References (11)

Related research (10+)

Share

More

Nice work, Liga!
Your book reached 50 reads

Achieved on September 10, 2022

[Book: Groundwater dependent ecosystems: conceptual understanding, threats and mitigation possibilities](#)

Paldies par uzmanību!

bit.ly/WaterAct-project

bit.ly/WaterAct-Researchgate

REPUBLIC OF ESTONIA
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Nature
Conservation Agency
Republic of Latvia

REPUBLIC OF ESTONIA
ENVIRONMENT AGENCY

GEOLOGICAL SURVEY OF ESTONIA

WaterAct

Joint actions for more efficient management
of common groundwater resources